

Peer Krisztián

A KUTYÁK DALA

Otthonülők lettünk,
ott van a múltunk, ha
elunjuk magunkat –
ifjúság letudva.

Végtelen sorban a
boldogságrecepttel;
várni is jó, a sor
most már nem ereszt el.

Vagy ez lenne a jó?
Mások erre várnak? –
Életre éretten
eltéve lekvárnak.

Fékeztünk féltávon,
megtettük urunknak
további utunkra
félősebb magunkat.

Forduljunk fal fele:
nem leszünk egyedül,
vadulgat a farkas,
legfeljebb legbelül.

A FARKASOK DALA

Örömünk nincs benne,
sem szabadulásunk.
Szétdúlva szédülünk,
testekkel tusázunk.

Örökös örvénylés,
szűk térben tolongunk.
Sűrűbe sodródva
tilt térdre borulnunk

a közeg. A kezek.
Jussunk el a pultig!
Otthon pokol lenne,
jobban alakult így.

Helyet könyöklünk és
rendelünk reggelig.
Nappali éjszakánk
eltűnik, eltelik.

Életkorból bírjuk,
utána a muszáj.
Óráként telített,
írított hamutál.

MEGINT A GYENGESÉGRŐL

Ráncosra ázva ülsz hülő vizedben,
lötybölgeted kilógó részeid.
Hogyan maradtál mégis őrizetlen,
Isten ha ismer téged név szerint?
Szeretve tesztelt és most szerteszéled,
vagy lepad, pattogzik, mint a hab –
kíváncsiságból szétszerelt az élet:
ma már kívülről látod önmagad.

Fajtád a fájdalmát is felhigítja.
Lábbal babrálsz a forróvíz-csapon.
Minden heg elvi síkon elsimítva –
csöpp bűntudat fodrozta unalom.
A túlfolyón keresztül elszivárog;
fürdőd helyén most langyos lötyty matat.
Ha eddig túrtél érdemes kívárnod.
Ma már kívülről látod önmagad.

Csak emlékezne rá, ha már tapasztal,
fajtád felejt: ne kelljen élnie.
Mít összeszenvedsz egy szem ragtapasszal.
Egyetlen szisszenéssel tépni le.
Egyetlen élet, bármily egyenetlen.
Kiszállsz: utánad ennyi víz marad.
Minek feküdnél mindig langymelegben?
Ma már kívülről látod önmagad.

Szenvedni gyenge és okozni gyáva –
de érvelés után a könnypatak.
Habozva halmozol hibát hibára.
Ma már kívülről látod önmagad.

Pór Péter

„OPFER”: „ÁLDOZAT” VAGY „ÁLDOZATHOZÓ”: A KÉTÉRTELMŰSÉG LABIRINTUSAI A „DON CARLOS”-BAN*

Bokody Péter fordítása

Tanulmányom címe a nyilvánvaló idézet mellett egy kevésbé észrevehető utalást is tartalmaz: a „*labirintus*” szó is magából a szövegből való. A mű elején Carlos, az infáns így panaszkodik: „*Szofizmák labirintusán át kúszik / Boldogtalan eszem, majd hirtelen / Egy szakadék vad szélén megriad...*” [a fordítást módosítottam – *a ford.*]; s az apja, a király, a féltékenységtől gyötörtén ugyanezt a motívumot idézi fel: „*Hogy vezessen ki e mély / Sötét labirintusból, hová a vak- / Buzgóság hajszolt!*” [a fordítást módosítottam – *a ford.*]. A motívum használata semmi esetre sem esetleges, hiszen következetes képpalkotás része. A HARAMIÁK-ról szóló önkomentárjában Schiller „*kusza vonalak*”-ról („*krumme Mäander*”)** ír, azt a folyamatot jellemezve, amelynek során a cselekmény isteni célkitűzést vált valóra, még ha ez a célkitűzés kifejezetten szokatlan is. A szintagma pontosan jelöli azokat a fordulatokat, amelyek során a két testvér közül az, aki gonoszságra rendeltetett, végül önnönmagát fosztva meg életétől, ártatlan marad, míg az, aki jóságra rendeltetett, az apja, a bátyja és a szerelme hóhérévá válik. Sorsuk ugyancsak zord „*kusza vonalaiban*” tévelyegve, a három Moor örökké a gondviselés segítségéért fohászkozik; s amikor Karl Moor rászánja magát, hogy „áldozattá” válik, vagyis hogy beteljesíteti saját magán az engesztelő áldozat rítusát, még a legvégső pillanatban is a

* Az alábbi tanulmányt szóbeli előadásra írtam, az ún. „aggregációs” (diploma utáni) kurzus hallgatóinak szólt; így utólag is megőrzöm a jellegét, és csak a legszükségesebb utalásokat jelzem. Az érdeklődő olvasó már a legismertebb kötetekben és tanulmányokban is hatalmas irodalmat talál. Kiindulásul I. Walter Hinderer (ed.): SCHILLERS DRAMEN. NEUE INTERPRETATIONEN, Stuttgart, 1979. Franciául, egyébként szintén minimális lábjegyzettel, az előadás-sorozatot közlő kötetben jelent meg: Christine Maillard (ed.): FRIEDRICH SCHILLER: DON CARLOS. THÉÂTRE. PSYCHOLOGIE ET POLITIQUE, Presses Universitaires de Strasbourg, 1998. A tanulmány alapötlete franciául könnyebben követhető, mivel a német „Opfer” szó két jelentésének ott két szó felel meg; magyarul viszont szintén csak egy szó van rájuk. – Ugyanakkor, amikor a szöveg fordítását átnéztem, olvastam Esterházy Péter HARMONIA CAELESTIS című regényét; szívesen ajánlom neki e cikket, talán elsősorban azért, mert a két történet annyira nem hasonlít egymásra. (A szerző.)

A tanulmány kulcscategóriáit főnévként („victime”/„sacrifice”) az „áldozat”/„áldozathozó”, igeként („devenir victime”/„[se] sacrifier”) pedig az „áldozatává válik”/„feláldozza (magát)” ellentéppárokkal kísérlem meg visszaadni. A drámát Vas István fordításában idézem: Schiller: HÁROM DRÁMA, Budapest, 1966. Steierhoffer Eszternek a német részletek fordításában nyújtott segítségéért köszönetet mondok. (A fordító.)

** Hinderer antológiája alapján idézem, 92. o.